

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

OSZTÁLYOZÁS

Tárgy

792

Hely

Vár Színház

Idő

"1962"

Szerző: Szánthó Dénes

Cím:

SZÍNHÁZ A VÁRBAN

Forrás:

HETFOI HIREK

1962. szept. 29.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A terről évek óta beszélnek. Megvalósulása még most is eléggé távoli. De már kezdenek kialakulni az új színház körvonalai — a rajztablán. Mert színház lesz a Várban, betetőzéséül az ott létesülő nagyszabású tudományos intézetek sorának. Falai ma is állanak, homlokzata ma is oda támaszkodik a hajdani Sándor-palota és a Karmeliták kolostora közé, a Színház utcában. Mankókon áll, mint beteg öreg ember, aki azonban alig várja, hogy az építész-professorok kezelésbe vegyék és betoninjekciókkal, meg a modern építészeti ezernyi gyógyeszközével új életre keltsék.

Mesél a történelem

Kicsit vissza kell nyúlnunk a múltba, hogy elmondjuk a Várszínház születésének, életének és tetszhalálának történetét. Kicsit... a XIII. századba. Akkor épült itt a Ferencsek temploma. Nemrégiben tártak fel olyan kőnyomokat, amelyek IV. Béla király építómestereinek munkájára utaltak.

A várat uraló törökök imaházzá alakították át a templomot; ezt egy robbanás elpusztította. Megint keresztény templom lett belőle: ezúttal a karmelitáké. 1693-ban kezdték el újjáépítését, 1734-ben fejezték be s a jó ég a megmondhatója, miért csak 1763-ban szentelték fel. De II. József feloszlatta a rendet; így vált az épület Thália templomává.

A színházzáalakítást Kemelen Farkas, a híres matematikus és polihisztor tervezte. Az épület szerkezete a régi maradt, csak belső felszerelése és — másora változott meg alaposan. Német szí-

nészek játszottak elsől az épületben, magyar szó 1790-ben hangzott fel először színpadán, amelyen Kelemen László társulata előadta Simai Kristóf kegyesrendi szerzetesnek Igazházi című érzékeny játékát, tíz méceses pazar fényénél.

Ettől kezdve egymást váltogatták a társulatok a Várszínházban, sok nagy színész megfordult deszkáin, de még többször borult reá sötétség. Utolsó periódusa 1918-ban kezdődött; Szép Ernő prológusa után Bánffy Miklósnak Az erősebb című drámáját mutatták itt be. A közönség érdeklődésének fokozódó csökkenése után 1925-ben végleg bezárult a Várszínház. Azóta raktár, — történelmi emlékeknek és a patkányoknak fészke.

Jelen és jövő

Ez a múlt. Az épület sokszor meghalt, utoljára a második világháborút befejező ostrom alatt. Most is halott-

nak tűnik. De a szeptemberi nap vékonyka sugarainál fiatal férfiak serénykednek nagy öreg épületek körül...

A Vár déli felét, a tudományos negyedet Hidasi Lajos főépítész gondjaira bízta az állam. A főépítész — fehér professzori köpenyben — a volt Várat ábrázoló képek, a leendő Várat ábrázoló vázlatok sokaságában mondja:

— A Várszínház épülete még csak a feltárás állapotában van; manapság is találunk érdekes köveket körülötte, amint az ásó egyre mélyebbre hatol a földrétegben és a múltban. A Várszínház részletes terveit 1963-ban készítjük el, megvalósításukhoz csak akkor fogunk hozzá, amikor a volt királyi palota most épülő komplexuma teljesen elkészül, vagyis 1967-ben. A Várszínházat 1970-ben nyitják meg, felszabadulásunk 25-ik évfordulójának megünneplésekor.

A Karmelita-kolostort a Színházstudományi Intézet céljaira alakítják át, a tervek szerint maga a színház is ennek az intézménynek a kezelésébe kerül. A kolostor-épület egy részét ugyancsak a színházhoz csatolják, mert a régi épület túlságosan keskeny. A mai színházépítés elvei szerint az előcsarnoknak és a színpadnak — mögöttes részeivel együtt — körülbelül akkorának kell lennie, mint amekkora a nézőtér. A Várszínház nézőterét 300—400 személyesre tervezik és csak földszintje lesz.

A színház háttal áll a Dunának, arccal a Szent György térre néz. Igen érdekes műemlék-hármas alakul itt ki egymás mellett: a Sándor-palota újklasszikus, a Karmelita kolostor barokk és a színház copf-stílusú homlokzata. Mire az egész várnegyed felépül, Európa egyik legnevezetesebb idegenforgalmi gócpontjává válhatik.

Szánthó Dénes